

UCS 1602C:2020

ЗОРЧИГЧ ТЭЭВРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Хүүхдийн автобусанд тавигдах шаардлага

ЗОРЧИГЧ ТЭЭВРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Хүүхдийн автобусанд тавигдах
шаардлага

ГАРЧИГ

1. ХАМРАХ ХҮРЭЭ.....	3
2. НОРМАТИВ ЭШЛЭЛ.....	3
3. НЭР ТОМЬЁО, ТОДОРХОЙЛОЛТ.....	3
4. ХҮҮХЭД ТЭЭВРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА.....	3
5. ХҮҮХДИЙН АВТОБУСАНД ТАВИГДАХ ТЕХНИКИЙН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА.....	4
6. ТЭМДЭГ, ТЭМДЭГЛЭГЭЭ.....	7
7. ТУСГАЙ ДОХИО.....	8
8. ЧИГЛЭЛ, ЗАМНАЛ, МЭДЭЭЛЛИЙН СТАНДАРТ.....	8
9. ЖОЛООЧИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ.....	9
10. ЗОРЧИГЧ БУЮУ ХҮҮХДИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ.....	12
11. АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ШААРДЛАГА.....	12
ХАВСРАЛТ 1. АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАРЧИЛГАА.....	14
ХАВСРАЛТ 2. НИЙТИЙН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙГ ШАЛГАХ ХУУДАС.....	15

ХОТЫН СТАНДАРТ

ХҮҮХДИЙН АВТОБУСАНД ТАВИГДАХ ТЕХНИКИЙН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

1. ХАМРАХ ХҮРЭЭ

- 1.1. Энэхүү баримт бичиг нь нийслэлийн нутаг дэвсгэрт хүүхдийг тав тухтай, аюул осолгүй тээвэрлэхэд тавих шаардлагыг тогтооно.
- 1.2. Энэхүү шаардлагыг хүүхэд тээвэрлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн дагаж мөрдөнө.

2. НОРМАТИВ ЭШЛЭЛ

Энэхүү баримт бичиг нь дараах хууль, барилгын норм ба дүрэм, журам, стандартын баримт бичгийг эш татсан бөгөөд баримт бичгүүдэд өөрчлөлт орсон тохиолдолд тэдгээрийн хамгийн сүүлийн албан ёсны хэвлэлээс хэрэглэнэ.

- 2.1. MNS 4598:2011 “Авто тээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих ерөнхий шаардлага”.
- 2.2. MNS 5012:2011 “Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээ. Ангилал ба үйлчилгээнд тавих ерөнхий шаардлага”.
- 2.3. MNS ISO 3833:2010 “Авто тээврийн хэрэгсэл. Төрөл, нэр томьёо, тодорхойлолт”.
- 2.4. MNS 6440 :2014 “Хүүхэд тээвэрлэх автобус. Автобус ба үйлчилгээнд тавих шаардлага”.
- 2.5. Монгол улсын замын хөдөлгөөний дүрэм.
- 2.6. Авто тээврийн хэрэгслээр зорчигч тээвэрлэх дүрэм.

3. НЭР ТОМЬЁО, ТОДОРХОЙЛОЛТ

- 3.1. **Хүүхэд тээвэрлэх автобус (автобус)** - Үйлдвэрлэгчээс 22-оос дээш зорчигчийг суудлын тоогоор тээвэрлэхэд зориулан тоногдсон автобус.
- 3.2. **Тээвэрлэгч** - Тээвэрлүүлэгч болон эрх бүхий бусад байгууллагатай хүүхэд тээвэрлэлтийг гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн.
- 3.3. **Тээвэрлүүлэгч** - Тээвэрлэгч байгууллагатай хүүхэд тээвэрлүүлэхээр байнгын тээвэрлэлтийн гэрээ байгуулсан боловсролын байгууллага.
- 3.4. **Хүүхэд тээвэрлэлт** - Тээвэрлэлтийн гэрээний үндсэн дээр хүүхэд тээвэрлэх автобусаар үйлчилгээний тогтоосон замнал, цагийн хуваарийн дагуу гүйцэтгэж буй тээвэрлэлт.

4. ХҮҮХЭД ТЭЭВРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

- 4.1. Хүүхэд тээвэрлэлтийн үйлчилгээ эрхлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн нь MNS 4598 : 2011 “Авто тээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих ерөнхий шаардлага”, “Хүүхэд тээвэрлэх автобус. Автобус ба үйлчилгээнд тавих шаардлага” MNS 6440:2014 стандартын шаардлагыг бүрэн хангаж үйлчилгээ үзүүлнэ.
- 4.2. Үйлдвэрлэснээс хойш 10 жилээс дээш хугацаанд ашиглагдсан тээврийн хэрэгслийг Хүүхэд тээврийн үйлчилгээнд ашиглахыг хориглоно.
- 4.3. Техникийн бүрэн бүтэн байдлыг хангасан автобусаар үйлчилгээ үзүүлнэ.

- 4.4. Цэвэр, цэмцгэр, тав тухтай, аюулгүй зорчих боломжийг хангасан байна.
- 4.5. Автобусны техникийн хурдыг цагт 50 км-ээс хэтрүүлэхгүйгээр хөдөлгөөнд оролцоно.
- 4.6. Тээвэрлэлтийн явцад сурагчдад зөвлөмж, зааварчилгаа өгөх, хяналт тавих, хүүхдэд туслах үүрэгтэй насанд хүрсэн нэг хүн ажиллана.
- 4.7. Хүүхэд тээвэрлэх тээврийн хэрэгсэл дотор замналын зураг болон бусад санамжуудыг зохих стандартын дагуу бичиж байрлуулсан байна.
- 4.8. Автобусаар зөвхөн хүүхэд тээвэрлэнэ.
- 4.9. Хөдөлгөөн эхлэхийн өмнө хүүхдэд зөв суух, бүс бүслэх, хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сахих зааварчилгааг өгнө.
- 4.10. Автобус бүрэн зогссоны дараа хүүхдүүдийг буулгаж, суулгаж хаалгаа гүйцэд хаасны дараа хөдөлгөөнийг эхлүүлнэ.

5. ХҮҮХДИЙН АВТОБУСАНД ТАВИГДАХ ТЕХНИКИЙН ЕРӨНХИЙ ШААРДЛАГА

- 5.1. Хүүхдийн автобус нь хүүхдийн ая тухтай, аюул осолгүй зорчих нөхцөл бүрдсэн, техникийн хувьд “Авто тээврийн хөдлөх бүрэлдэхүүний техникийн байдалд тавих шаардлага” MNS 4598:2011 стандарт, “Хүүхэд тээвэрлэх автобус. Автобус ба үйлчилгээнд тавих шаардлага” MNS 6440 : 2014 стандартын үзүүлэлт, шаардлагыг бүрэн хангасан байна.

Зураг № 5.1. Хүүхдийн автобусны харагдах байдал

- 5.2. Нийтийн тээврийн хэрэгслийн тоноглол нь MNS 4599:2003 “Авто тээврийн хөдлөх бүрэлдэхүүний эргономикийн үзүүлэлт” стандартын шаардлагыг хангасан байна.
- 5.3. ЗОРЧИГЧИЙН ТАНХИМ
  - 5.3.1. Зорчигчийн танхим нь эрүүл ахуй, ариун цэвэр, галын болон хөдөлгөөний аюулгүйн шаардлагыг бүрэн хангасан, дулаацуулга, агааржуулалт, салхижуулалт, сэрүүцүүлэх систем, цонх, нээлхий, гал унтраагуур, эмийн сан зэргээр тоноглогдсон байх бөгөөд дараах шаардлагыг хангасан байна.
  - 5.3.2. Суудал нь автобусны явах чиглэлийн дагуу харж байрласан байна.

5.3.3. Автобус нь гар тээшний тавиуртай байна.

5.3.4. Автобусны зорчигчийн танхимын цонхны дээд талын гар тээшний тавиурын өргөн нь 300 мм-ээс, сул зайн өндөр нь 200 мм-ээс багагүй байна. Тавиур автобусны хана тал руу налууутай хийгдсэн байна. Налуугийн хэвтээ гадаргуутай харьцангуй хэмжсэн өнцөг нь 10° -аас багагүй байна.

5.3.5. Зорчигчийн танхимын хажуугийн цонх салхивчтай үед салхивчийн өндөр нь цонхны нийт өндрийн $1/3$ -ээс хэтрэхгүй байна. Салхивч нь цонхны дээд хэсэгт байрлана.

5.4. ЗОРЧИГЧИЙН СУУДАЛ

Хүүхдийн автобусны суудал нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

5.4.1. Суудлын түшлэгийн урд гадаргуугаас түүний өмнө байрласан суудлын түшлэгийн арын гадаргуу хүртэлх H зай 600 мм-ээс багагүй байна. (5.2-р зураг)

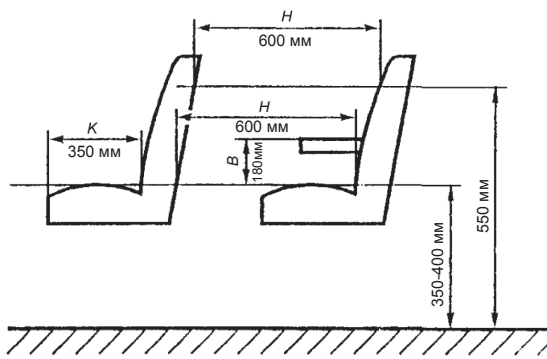
5.4.2. Суудлын тавцангийн өргөн F нь 320 мм-ээс багагүй байна (5.3-р зураг).

5.4.3. Суудлын тавцангийн урт K нь 350 мм-ээс багагүй байна (5.2-р зураг).

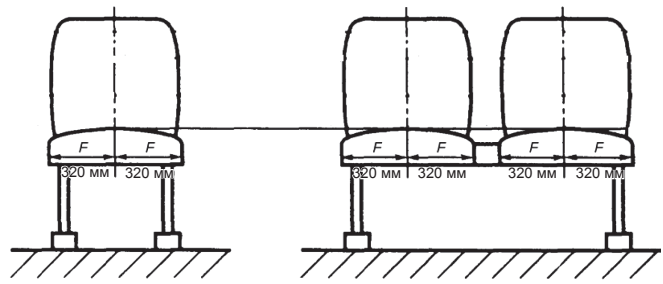
5.4.4. Хөл тавих шалны хэсгээс дээш сандалны тавцангийн дээд ирмэг хүртэлх өндөртэй 350 мм-ээс 400 мм байна. (5.3-р зураг)

5.4.5. Автобусны голын чөлөөт зай талын захын суудал нь тохойны түшлэг, бариултай байна. Тохойны түшлэг болон бариул нь сандлын тавцангаас дээш B өндөртэй (180 ± 20) мм байна. (5.2-р зураг).

5.4.6. Автобусанд хүүхдийг харгалзан явах 1-ээс доошгүй насанд хүрсэн хүнд зориулсан суудалтай байна. Энэ суудлыг автобус явж байх үед насанд хүрсэн зорчигч хүүхдүүдэд хяналт тавьж болохоор байршилд байрлуулсан байна.

Зураг 5.2. Суудлын байрлалын хэмжээ

Зураг 5.3. Суудлын хэмжээ

5.5. ЗОРЧИГЧИЙН ХААЛГА, ГИШГҮҮР

5.5.1. Хүүхэд тээвэрлэх автобус нь 2-оос илүүгүй хаалгатай байна.

5.5.2. Хүүхэд тээвэрлэх автобусны зорчигчийн хаалга нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:

5.5.2.1. Автобусны хамгийн доод гишгүүр нь замын гадаргуугаас дээш 250 мм-ээс илүүгүй өндөрт байна. Шаардлагатай тохиолдолд энэхүү өндрийг хангахын тулд эвхэгддэг шат (гишгүүр) тавих ба эсвэл шалыг доош буулгадаг ба (эсвэл) хазайлгадаг системийг хэрэглэнэ.

5.5.2.2. Шатны гишгүүрүүдийн өндөр 200 мм-ээс илүүгүй байна.

5.5.2.3. Гишгүүрийн өргөн 200 мм-ээс багагүй байна.

Зураг 5.4. Зорчигчийн хаалганы гишгүүр /Жишээ/

5.6. ЗОРЧИГЧИЙН ХААЛГАНЫ БАРИУЛ

- 5.6.1. Хаалганы бариул нь дараах шаардлагыг хангасан байна.
- 5.6.2. Зорчигчийн хаалга нь хоёр хажуу талдаа барих бариулаар тоноглогдсон байна.
- 5.6.3. Бариул нь хүүхэд хаалганы дэргэд эсвэл аль нэг гишгүүр дээр зогсоод түүнээс барих боломжтой байхаар байрласан байна.
- 5.6.4. Хүүхэд автобусанд орох, буухад барих бариул нь хаалганы ойролцоо эхний гишгүүрийн гадна ирмэгээс (хэвтээ чиглэлд) 300 мм-ээс хэтрэхгүй зайд байрлана.

Зураг 5.5. Зорчигчийн хаалганы бариул

5.7. ТУСГАЙ СУРГУУЛИЙН ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ХҮҮХДЭД ЗОРИУЛСАН АВТОБУС НЭМЭЛТ ТОНОГЛОЛ

- 5.7.1. Тэргэнцэртэй хүүхэд сууж, буухад зориулагдсан шаттай байна. /гишгүүргүй, өргөгч шаттай/
- 5.7.2. Тэргэнцэртэй хүүхэд сууж, буухад зориулагдсан бусад хүүхдээс тусдаа нэмэлт хаалгатай байна. /өргөн/
- 5.7.3. Автобусанд тэргэнцэртэй хүүхдэд зориулсан суудал, зай талбайтай байна. /тэргэнцэр түгжигчтэй/
- 5.7.4. Автобусанд тэргэнцэртэй хүүхэд явахад саад болохгүй зай талбайтай байна.
- 5.7.5. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэд зорчиход зориулсан бариулуудтай байна.

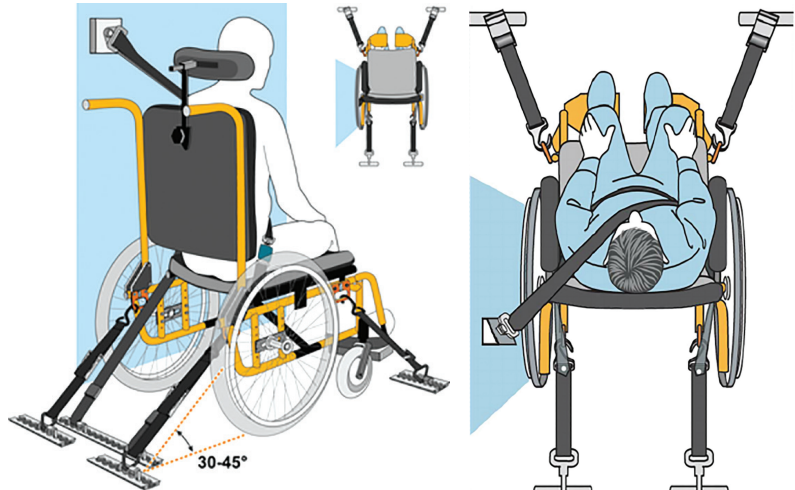

5.7.6. Зориулалтын цонх, агааржуулалтын системтэй байна. /цонх хагас онгойдог хөдөлгөөнгүй, хязгаарлагчтай/.

5.7.7. Харааны болон сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдэд зориулагдсан бууж, суух, автобус хөдөлж, зогсохыг зарлах тусгай хэрэгсэлтэй байна.

Зураг 5.6. Тэргэнцэртэй хүүхэд бууж, суухад зориулсан өргөгч шат

Зураг 5.7. Автобусанд тэргэнцрийг түгжсэн байдал

6. ТЭМДЭГ, ТЭМДЭГЛЭГЭЭ

6.1. Автобусны хоёр хажуу талд дармал том үсгээр “ХҮҮХДИЙН АВТОБУС” гэсэн бичээс бүхий туузыг нийтэд тод харагдахаар байрлуулна. Зураг 6.1-д үзүүлэв.

Зураг 6.1 “Хүүхдийн автобус”-ны бичээсийг хийх загвар

6.2. Бичээс нь дараах шаардлагын дагуу хийгдсэн байна. Үүнд:

№	Үзүүлэлтийн нэр	Үзүүлэлт	
1	Туузын хэмжээ	Урт 2200 мм, Өргөн 180 мм	-
2	Үсгийн хэмжээ	Өндөр 100 мм, Өргөн 50 мм	-
3	Дэвсгэр өнгө	Шар	С-6, М-0, Ү-96, К-0
4	Үсгийн өнгө	Хөх	С-93, М-75, Ү-38, К-27

6.2.1. Бичээсний ойр тэдгээрийн өндрийн 1/2-ээс багагүй зайд ямар нэг тэмдэг, тэмдэглэгээ, бичээсгүй байна.

6.2.2. Автобусны их биеийн будагтай гадаргуу дээр, хажуугийн салхины шилний доод хэсэгт газраас 1200 мм-ээс 1500 мм-т байрлана.

6.2.3. Бичээсийг “Монгол цагаан толгой дармал үсэг” MNS 4333:1996 стандартын дагуу /Arial font/ хийсэн байна.

- 6.3. Замын хөдөлгөөний дүрэмд заасны дагуу улаан хүрээтэй, шар өнгийн дэвсгэр бүхий дөрвөлжин (нэг талын урт нь 250 мм-ээс багагүй, хүрээний өргөн нь нэг талын хэмжээний $\frac{1}{10}$ -тэй тэнцүү) дотор хар өнгөөр 1.18 тэмдгийн доторх дүрсийг зурсан “Хүүхэд тээвэрлэж яваа тээврийн хэрэгсэл” гэсэн таних тэмдгийг автобусны урд болон хойд талд байрлуулна.

7. ТУСГАЙ ДОХИО

- 7.1. Зорчигч буулгаж, суулгах үеийн аюулгүй байдлыг хангах үүднээс шар өнгийн тусгай гэрлэн дохиогоор тоноглоно.
- 7.2. Гэрлэн дохиог автобусны зүүн урд болон хойд хэсэгт байрлуулах ба бусад хөдөлгөөнд оролцогсдод харагдахуйц зай хэмжээнд байрлуулна.
- 7.3. Автобусны өндөр 3000 мм-ээс илүү тохиолдолд тусгай гэрлэн дохиог орой дээр байрлуулахыг хориглоно.
- 7.4. Автобусны зүүн гар талд, урд хэсгээс 1800 мм-ээс 2000 мм зайд Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний дүрмийн 1 дүгээр хавсралтын 3.5-д заасан “**ЗОГСОХГҮЙ ЯВАХ ХОРИОТой**” тэмдгийг эвхэгддэг байдлаар байрлуулсан байна.
- 7.5. Зорчигч бууж, суух үед жолооч тухайн тэмдгийг зорчих хэсэг рүү харуулан дэлгэх ба хөдөлгөөнд оролцох үедээ хураасан байдалд байрлуулна.
- 7.6. Тэмдэг нь хөдөлгөөний үед савахгүй, дэлгэхэд хүндрэлгүй, түгжигддэг байна.
- 7.7. Автомат ажиллагаатай байж болох ба техникийн гэмтлээс шалтгаалахгүй гараар нээгдэж хаагддаг, түгжигддэг байж болно.

“ЗОГСОХГҮЙ ЯВАХ ХОРИОТой” ТЭМДГИЙН ХАРАГДАХ БАЙДАЛ

Зураг 7.1. Дэлгэсэн байдал

Зураг 7.2. Эвхсэн байдал

8. ЧИГЛЭЛ, ЗАМНАЛ, МЭДЭЭЛЛИЙН СТАНДАРТ

- 8.1. Хүүхдийн автобусны чиглэл, замналын мэдээлэл, санамж анхааруулгыг эрх бүхий байгууллагаас баталсан загварын дагуу бэлтгэн автобусанд хүүхдүүдэд харагдахаар байрлуулна.

9. ЖОЛООЧИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ

- 9.1. Жолооч ажилд гарахын өмнө тээврийн хэрэгслийн тоормосны систем, гэрэл дохио, хаалга, толь, дугуйг хийн даралтыг шалгасны дараа шалгах эрх бүхий ажилтанд шалгуулж замд гарна.
- 9.2. Хөдөлгөөн эхлэхийн өмнө тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлын зааварчилгаа өгөх, хүүхэд болон зохион байгуулагчийн үүргийг танилцуулах, жолооч, зохион байгуулагч нар хүүхэд автобуснаас суух, буух үед хяналт тавьж ажиллана.
- 9.3. Хүүхэд тээвэрлэх тээврийн хэрэгсэл дотор замналын зураг болон бусад санамжуудыг зохих стандартын дагуу бичиж байрлуулсан байх ба уг автобусаар зөвхөн хүүхэд тээвэрлэнэ.
- 9.4. Хөдөлгөөнд оролцохын өмнө болон замд явахдаа автобусны техникийн бүрэн бүтэн байдлыг хангасан байна.
- 9.5. Хөдөлгөөнд оролцох үед техникийн эвдрэл саатал гарсан тохиолдолд нэн даруй холбогдох байгууллагад мэдэгдэж, дараагийн автобус иртэл хүүхдийн аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээ авна.
- 9.6. Жолооч ажил амралтын дэглэмийг мөрдөж ажиллана. /тасралтгүй ажиллах хугацаа 4 цаг, хоногт ажиллах хугацаа 8 цагаас хэтрэхгүй байх
- 9.7. Жолооч нь өвлийн болон зуны дүрэмт хувцастай байна
- 9.8. Хүүхэд тээвэрлэх автобусны жолооч нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
  - 9.8.1. 25 нас хүрсэн
  - 9.8.2. Тухай ангиллын тээврийн хэрэгсэл жолоодсон 5-аас дээш жилийн туршлагатай байх.
  - 9.8.3. Эрүүл мэндийн хувьд тогтоосон шаардлагад тэнцсэн эрүүл байх.
  - 9.8.4. Монгол хэлээр чөлөөтэй ярих, унших, бичих чадвартай байх.
  - 9.8.5. Гадаад байдал, хувцаслалт, биеэ авч явах байдлын хувьд зохистой, муу зуршилгүй байх.
  - 9.8.6. Хүүхэд тээвэрлэх үед жолооч дараах зүйл хийхийг хориглоно. Үүнд:
    - Автобусанд суудлын тооноос илүү хүүхэд тээвэрлэх,
    - Зорчигчийн танхимд хүүхэд байх үед автобусыг эзгүй орхих,
    - Автобусыг хүүхэд суулгах, буулгах газраас өөр газар зогсоох,
    - Хөдөлгөөний үед огцом тоормослох,
    - Тамхи татах,
    - Хөдөлгөөнд оролцох үедээ гар утсаар ярих,
    - Хөдөлгөөнд оролцох үед техникийн эвдрэл саатал гарсан тохиолдолд нэн даруй холбогдох байгууллагад мэдэгдэж, дараагийн автобус иртэл хүүхдийг автобуснаас буулгахгүй байх.
- 9.9. Хүүхдийн автобусны жолооч нь дүрэмт хувцастай байна.
  - 9.9.1. Зуны дүрэмт хувцсанд - цагаан, цайвар цэнхэр өнгийн захтай цамц (сорочикон болон поло цамц), хар бараан өнгийн өмд, цайвар өнгийн хүрэм эсвэл хантааз, цагаан бээлий, малгайтай байна.

№	Дүрэмт хувцас	Зураг	Өнгө
1	Захтай цамц		Цагаан
			Цайвар цэнхэр
2	Өмд		Хар
			Хар хөх
3	Хүрэм		Цайвар ногоон
			Цайвар саарал
4	Хантааз		Цайвар ногоон
			Цайвар цэнхэр
5	Бээлий		Цагаан
6	Малгай		Хар
			Хар хөх

Жич: Дээрх зурагт хувцасны ерөнхий загварыг үзүүлсэн болно.

9.9.2. Өвлийн дүрэмт хувцсанд - цагаан цэнхэр өнгийн захтай цамц (сорочикон болон поло цамц), хар бараан өнгийн өмд, хөх өнгийн хүрэм, цагаан бээлий, малгайтай байна.

№	Дүрэмт хувцас	Зураг	Өнгө
1	Захтай цамц		Цагаан
			Цайвар цэнхэр
2	Өмд		Хар хөх
			Хар
3	Хүрэм		Хар хөх
4	Бээлий		Цагаан
5	Малгай		Хар
			Хар хөх

Жич: Дээрх зурагт хувцасны ерөнхий загварыг үзүүлсэн болно.

10. ЗОРЧИГЧ БУЮУ ХҮҮХДИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ

- 10.1. Автобус ирэхээс өмнө тогтоосон зогсоол дээр ирсэн байна.
- 10.2. Автобусанд бууж, суухдаа дарааллыг баримтална.
- 10.3. Хүүхэд нь жолооч болон зохион байгуулагчийн зааврыг /зорчигчийн аюулгүй байдлын дүрэм, санамж/ чанд мөрдөнө.
- 10.4. Автобусанд орж, гар тээшээ зориулалтын газар байрлуулж, суудалдаа сууж хамгаалах бүсээ зүүнэ.
- 10.5. Автобусны эд зүйл, тоноглолд хайр гамтай хандана.
- 10.6. Хогоо зориулалтын саванд хийнэ.

11. АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ШААРДЛАГА

- 11.1. Нийтийн тээврийн жолооч нь Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрмийн дагуу аюулгүй байдлыг хангаж хөдөлгөөнд оролцоно.
- 11.2. Нийтийн тээврийн хэрэгслийн жолооч нь аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг мөрдөж ажиллана. Хавсралт 1.
- 11.3. Жолоочийн ажлын байр нь зорчигч автобусанд суух, буух явц болон тээвэрлэлтийн үед үйлчилгээний танхимыг хянах боломжтой, шаардлагатай тоноглол хэрэгсэлтэй байна.
- 11.4. Жолоочийн ажлын байр нь түүнийг зорчигчийн танхимаас тусгаарлах ямар нэгэн хаалтгүй байна.
- 11.5. Автобусны шал, гишгүүрийг резинен материалаар бүрсэн, гулгаж халтирахаас сэргийлсэн байна.
- 11.6. Жолоочийн ажлын байр нь зориулалтын гадна болон дотор чанга яригч болон бусад мэдээллийн хэрэгслээр тоноглогдсон байна.
- 11.7. Автобус нь ухрах хөдөлгөөн хийх үед дуут дохиог автоматаар өгөх төхөөрөмжөөр тоноглогдсон байна.
- 11.8. Монгол улсын Замын хөдөлгөөний дүрмийн дагуу автобус нь гадна талдаа гэрэл ойлгууртай байна.
- 11.9. Галын хор, эмийн сан, бусад аюулгүй байдлын хэрэгслээр тоноглогдсон байна.
- 11.10. Автобусанд хүүхдийг харгалзан явах 1-ээс доошгүй насанд хүрсэн хүнд зориулсан суудалтай байна.
- 11.11. Автобус нь дараах аюулгүй байдлыг хангах иж бүрдэлтэй байна. Үүнд:

№	Багаж хэрэгсэл	Шаардлага
1		Ослын зогсолтын тэмдэгтэй байх.
2		Ослын гарцын шилийг хагалах алхыг зохих шаардлагын дагуу нүдэнд ил харагдах газар, санамж мэдээллийн хамт байрлуулах
3		Дугуйны 2-оос доошгүй ивүүртэй байх
4		Зохих шаардлагыг хангасан гал унтраагууртай байх
5		Зохих шаардлагыг хангасан эмийн сантай байх

ХАВСРАЛТ 1.

АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАРЧИЛГАА

1. Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрмийн дагуу аюулгүй байдлыг хангаж хөдөлгөөнд оролцох.
2. Жолооч ажилд гарахын өмнө тээврийн хэрэгслийн тоормосны систем, гэрэл дохио, хаалга, толь, дугуйг хийн даралтыг шалгасны дараа шалгах эрх бүхий ажилтанд шалгуулж шугам замд гарах.
3. Тээврийн хэрэгслийн техникийн ажиллагааг шалгах үедээ гадны хүн оролцуулахгүй байх тээврийн хэрэгслийг байрнаас нь хөдөлгөхдөө орчны аюулгүй байдлыг сайтар нягталсны дараа хөдөлгөөнд оролцох, ухрах үйлдэл хийхдээ арын саад байгаа эсэхийг сайтар нягтлаад дуут дохио өгч ухрах.
4. Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн, биеийн байдал, эрүүл мэнд муудсан, хэт ядарсан үед тээврийн хэрэгслийг жолоодохгүй байх.
5. Жолооч замын хөдөлгөөний дүрмийг чанд биелүүлж урд болон хажууд яваа тээврийн хэрэгслийг мөргөхгүй, шүргэхгүй байх зай барьж явах.
6. Автобусны зогсоолд зогсохдоо тээврийн хэрэгслийн бүрэн зогссоны дараа хаалгаа нээж, зорчигчид бүрэн сууж байраа эзэлсний дараа хаалгаа хааж хөдөлгөөнийг эхлэх.
7. Замын хөдөлгөөнд оролцож байх үедээ гар утсаар ярихгүй байх.
8. Төмөр замын гарам нэвтрэх замын хөдөлгөөний дүрмийг чанд мөрдөх.
9. Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний үед нийтийн тээврийн үйлчилгээний ажилтан жолоочтой ярих, анхаарлыг сарниулах, жолоочид нөлөөлөх байдал үүсгэж явахыг хориглоно.
10. Хөдөлгөөн дунд цэвэрлэгээ хийхийг хориглоно.

ХАВСРАЛТ 2.

НИЙТИЙН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙГ ШАЛГАХ ХУУДАС

20.. оны ... сар... өдөр.... цаг ... минут

Тээврийн хэрэгслийн загвар, марк....., Улсын дугаар....., Гараашийн дугаар

Жолоочийн овог, нэр.....

Нийтийн тээврийн үйлчлэх чиглэлийн дугаар.....

Шалгах асуулт		Тийм	Үгүй
Нийтлэг шаардлага	Хурд хэмжүүр, дуут дохио бүрэн ажиллагаатай эсэх	☐	☐
	Хийн системийн ажиллагаа хэвийн эсэх	☐	☐
	Дугуйн хийн даралт, хээний гүн стандартад заасан хэмжээнээс багагүй	☐	☐
	Шил алчуур, цан үлээгүүр хэвийн ажиллагаатай эсэх	☐	☐
	Хамгаалах бүс байгаа эсэх	☐	☐
	Автобусны гадна дотор талын болон оврын гэрэлтүүлэг стандартын шаардлага хангасан эсэх	☐	☐
	Маршрут заах, таних тэмдгийн гэрэлтүүлэг, арын цацруулагч бүрэн эсэх	☐	☐
	Заал болон хаалганы гэрэлтүүлэг бүрэн эсэх	☐	☐
	Эмийн сан, гал унтраагуур, ослын зогсолтын тэмдэг байгаа эсэх	☐	☐
	Салхины шил цуурсан зөрчилгүй эсэх	☐	☐
	Гараашийн дугаар, чиглэлийн хаяг стандартын дагуу байршуулсан эсэх	☐	☐
	Хяналтын камер болон ледийн ажиллагаа хэвийн эсэх	☐	☐
	Жолоочийн бүхээгний салхины хажуугийн ба арын шил бүрэн бүтэн эсэх	☐	☐
	Хаалга, гишгүүр бүхээгний нугасан холбоосны бэхэлгээ, түгжээ найдвартай эсэх	☐	☐
Жолоочийн суудал гэмтэлгүй, бүрэн бүтэн эсэх	☐	☐	
Хөдөлгүүр, хүч дамжуулах анги	Хөдөлгүүр, хурдны хайрцаг, ерөнхий дамжуулгаас тос, хөргөх системээс шингэн гоожсон эсэх	☐	☐
	Дискэн холбоо /авцуулах/ салахгүй буюу хий эргэхгүй байх	☐	☐
	Сэнсний оосрын элэгдэл, тохиргоо, гэмтэлтэй эсэх	☐	☐
	Яндан болон дуу намсгуур хэвийн эсэх	☐	☐
Тоормосны систем	Дөрөөний сул ба бүрэн явалт	☐	☐
	Тоормосны шингэн болон хий дамжуулах хоолой, гуурсны битүүмж хэвийн эсэх болон хийн системийн тундас авсан байдал	☐	☐
	Зогсоолын тоормос хэвийн эсэх	☐	☐
Жолооны механизм	Жолооны хүрдний сул явалт	☐	☐
	Жолооны хүрдийг эргүүлэх хүч	☐	☐
	Жолооны удирдлагын дамжуулга, татуурга, гар нугасан холбоос, эргэх нударганы сул явалт	☐	☐
Явах анги	Нум /хийн нум/ пүршний байдал	☐	☐
	Амортизаторын хэвийн байдал	☐	☐
	Дугуй, булны бэхэлгээний байдал	☐	☐

Цахилгаан хэрэгсэл	Аккумуляторын /клем/ шон, болон бусад цахилгаан утасны холболт, бүрээс нь хэвийн эсэх	☐	☐
Нийтийн зорчигч тээврийн үйлчилгээний талаар	Нийтийн тээврийн үйлчилгээний батлагдсан цагийн хуваарь, замналын зураглалтай байх	☐	☐
	Дотор цэвэрлэгээ хийгдсэн эсэх	☐	☐
	Гадна цэвэрлэгээ хийгдсэн эсэх	☐	☐
	Зорчигчийн бариул, суудлын бэхэлгээ, бүрээс хэвийн эсэх	☐	☐
	Улсын дугаарын харагдах байдал хэвийн эсэх	☐	☐
	Смарт цахим төхөөрөмж болон зогсоол зарлан, мэдээлэх хэрэгсэл ажиллаж байгаа эсэх	☐	☐
	Дулаацуулга, агааржуулалтын систем, гэрэлтүүлэг, салхижуулалтын систем бүрэн ажиллагаатай эсэх	☐	☐
	Сандал, бариул эвдрэл гэмтэлгүй эсэх	☐	☐
	Заалны санамж бүрэн бүтэн, шаардлагад нийцэхээр байршуулсан эсэх	☐	☐
	Тусгай зориулалтын суудалтай эсэх	☐	☐
	Тэргэнцэртэй зорчигчдод зориулсан тавцан ажиллагаа хэвийн эсэх	☐	☐
	Тэргэнцэртэй зорчигчдод зориулсан орон зайг зорчих танхимд гаргаж өгсөн эсэх	☐	☐
Шалгагч, Жолоочид тавих шаардлага	ХАБЭА-н зааварчилгаа авсан байх	☐	☐
	Жолоочийн хувийн бэлтгэл хангагдсан эсэх жолооны үнэмлэх, тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ, замын хуудас, мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэх, ажлын хувцас, нэрийн хуудас бүрэн эсэх	☐	☐
	Байгалийн шахсан хий болон /CNG/, цахилгаан тэжээлт автобусны жолооч нь тусгайлан ашиглалтын болон аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа авсан байна.	☐	☐
	Жолоочийн биеийн байдал, согтууруулах ундаа хэрэглэсэн эсэх	☐	☐
Цахилгаан болон шахсан /CNG/ хийн тэжээлт тээврийн хэрэгсэл	Шахсан хийн тээврийн хэрэгслийн тэжээлийн системийн битүүмж болон даралтад савны аюулгүй байдал хэвийн эсэх	☐	☐
	Цахилгаан автобусны техникийн байдлыг шалгаж жолоочид техникийн болон аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг өгсөн байна.	☐	☐

ТАЙЛБАР: Шалгуур үзүүлэлтийг хангаж байгаа бол тийм баганд тэмдэглээгээ хийнэ. Хангахгүй байгаа бол үгүй баганд тэмдэглээгээ хийнэ.

Шугамд гарахын өмнө тээврийн хэрэгсэлд техникийн ерөнхий үзлэг хийж үйлчилгээнд гарах ба шугамаас буухдаа тээврийн хэрэгслийн бэлэн байдлыг шалгах механикчаар заавал шалгуулна.

Техникийн хяналт хийж зөвшөөрсөн

Шалгах механик...../...../

Жолооч...../...../

Ерөнхий зөвлөх	С.Төмөрдулам <i>Хотын стандарт, орчны аюулгүй байдлын хяналт, зохицуулалтын газрын дарга</i>
Редактор	О.Оджаргал <i>Орлогч дарга</i> Б.Ариунтуяа <i>Стандарт хэрэгжүүлэлтийн хэлтсийн дарга</i>
Боловсруулсан	П.Мөнхзаяа <i>Мэргэжилтэн</i>

Нийслэлийн Засаг даргын хэрэгжүүлэгч агентлаг
ХОТЫН СТАНДАРТ, ОРЧНЫ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН
ХЯНАЛТ ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ГАЗАР

Хангарди ордон, Ц.Жигжиджавын гудамж -7/1
Чингэлтэй дүүрэг, Улаанбаатар хот, 15160-0011

7011-8060

www.standart.ub.gov.mn

Хотын стандарт, орчны аюулгүй байдлын хяналт,
зохицуулалтын газар